

Kıyisal yerleşimlerde, artan insan sayısı ile birlikte, kentsel mekânda rekreasyonel etkinlik gereksinimleri de orantılı olarak artmaktadır. Bu nedenle kentsel yerleşimlerde, turistik kasaba köy ve beldelerde, kıyıları amacına en uygun şekilde kullanmak, bu alanlarda çevreyle uyumlu rekreasyonel kullanımları gerçekleştirmekle olasıdır. Ancak, planlama ve uygulamada, “koruma, geliştirme, kullanma” ilkelerini başlangıç noktası olarak kabul etmek; mevcut arazilerin rekreasyonel amaca en uygun şekilde kullanımını sağlayarak doğal dengeyi bozmamak amaçlanmalıdır. Bunun yanında kıyı şeridi boyunca yoğun araç trafiğine olanak veren ve yerleşim alanlarını denizden ayıran, hatta bazı bölümlerde ayıramayan; klasik, paralel yol sistemi, çevre değerlerinin ve dinlenmenin gerçek karakterini dikkate alan işlevsel bir sisteme dönüştürülmelidir (Arslan 1988).

Kıyı alanlarının yakın çevresinde yer alan alanların düzenlenmesi kıyisal alanları etkilemektedir. Bu yakın çevre içerisinde düzenlemeler aşağıda açıklanan ilkeler doğrultusunda planlanmalıdır (Aksoy 2006).

- Koruma ve geliştirmeyle, halk girişine açık kullanım sağlanmalıdır ve izlenecek politikada ilk hedef kıyı ve plajlardaki doğal ortamın korunması olmalıdır.
- Gelişimin derecesi iyi ayarlanmalıdır.
- Duyarlı kaynak alanlarında, halkın kendi kendini denetlemesini ve kaynakları yorumlamasını arttırıcı önlemler alınmalıdır.
- Yaban yaşamı alanları, insan zorlamasına çok duyarlı alanlar olduğundan buralarda sürekli veya nokta kullanımı sağlanmalıdır.

Halkın yasaksız veya serbestçe girişine açık düzenlemeleri, tüm ziyaretçilerin işlevsel olarak kullanımının sağlanması gerekir. Bunun için (Aksoy 2006);

- Bu alanların planlama şekline bağlı olarak ne ziyaretçiler tedirgin olmalı, ne de alanı değerlendirip yorumlamaları, büyük bina kitleleri, yapılar ve uygunsuz kullanımlarla kısıtlanmalıdır.

- Halkın serbest kullanımına açık alanlar standart bir “halk kıyısı” levhası veya daha değişik levhalarla hem alan içinde ve hem de alana giden işlek caddelerde tanıtılmalı ve gidiş yönünü gösteren işaret ve levhalar konulmalıdır.
- Planlama alanı içinde, işaret levhaları, bitkisel çitler ve teraslamalar kullanılarak, daha önceden beri var olan ancak kaldırılması olası olmayan kullanımlar elimine edilmelidir.

Halkın serbest kullanımına açık düzenlemeler kullanışlı duruma getirilmek için (Aksoy, 2006);

- Planlama alanı içinde ve çevresinde uygun olan yerlerde balıkçılık, manzara izleme, gezinti yapma gibi temel rekreasyonel etkinliklere olabildiğince yer vermek gerekir.
- Uyumsuz kullanımlardan, fırtınalardan ve gürültüden korunmak için etkili bitki duvarları oluşturulmalıdır.
- Gerekli olan yerlere oturma elemanları, çöp kutuları, tuvaletler, çeşmeler, aydınlatma elemanları, perdeleme elemanları gibi temel gereksinimler yerleştirilmelidir.
- Planlama alanında sürekliliği kolayca sağlayabilmek amacıyla dayanıklı yapısal malzemeler, kuraklığa, tuza ve sıcaklığa dayanıklı bitkisel malzemeler kullanılmalıdır.
- Alanda bakım (çöplerin toplanması, çevre temizliği, bitkisel materyalin ve çimlerin bakımı vb. bakım işleri) işlemleri periyodik olarak yapılmalıdır.
- Ziyaretçi otoparkları alanın tek bir yerinde kümeleşmiş değil; fakat belli aralıklarla ve daha küçük ölçeklerde tasarlanmalıdır. Eğer olasıysa otoparklar yer altında yapılmalı ve tasarlanan alanın bölünmesi engellenmelidir. Bu amaçla otoparklar, promenad alanı önünden geçmekte olan caddelerin alt bölümünde yer alabilir.
- Planlama alanı içinde yer alacak restoran, cafe gibi binaların gün ışığı ve meltem gibi serin yaz rüzgarlarına göre konumlandırılması çok önemlidir.
- Deniz manzaralarını daha iyi izleyebilmek için bakı terasları ve konsollu çıkmalar yapılmalıdır.
- Uygun yerlerde ziyaretçiler için, doğal ve tarihi özelliklerin tanıtılabilmesi için eğitsel fırsatlar yaratılmalıdır.
- Bedensel engelli kişiler için özel tasarımlar yapılmalıdır.

Kent Plajları içerisindeki promenad alanı, kendi içinde eğer bulunuyorsa diğerk promenad alanı sistemleriyle, kıyının doğal güzellikleri ve arazi plastiğiyle uyum içinde olmalıdır. Bunun için (Aksoy 2006);

- Duyarlı yaban yaşamı bölgelerinde tasarlanacak kullanımlar için tavizsiz denetimler uygulanmalıdır.
- Uygun yerlere, yaban yaşamı gözleme noktaları tasarlanabilir.
- Eğer arazi olarak sağlıyorsa bataklık peyzajının arttırılması sağlanmalı; doğal bitki örtüsü çoğaltılmalı ve tahribatlar önlenmelidir. Eğer, tahrip söz konusu ise sistemin yeniden kurulmasına çalışılmalıdır.
- Doğal arazi plastiği, büyük ölçüde korunmalı ve geliştirilmelidir. Bitkisel peyzaj düzenlemede değişik etkiler yaratabilmek amacı ile egzotik yabancı yurtlu bitkiler de kullanılmalıdır.
- Planlama alanında, doğal olarak bulunmayan yıkıntı, enkaz ve hafriyat kalıntıları alandan uzaklaştırılmalıdır.
- Doğal arazi plastiği ile uyumlu formlar, malzemeler, renkler ve dokular kullanılmalıdır.

Kaynaklar:

- Arslan, M., 1988. Kıyisal Yerleřimlerin ve Liman Kentlerinin Planlamasındaki Temel Sorunlar, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara.
- Aksoy, C. O., 2006. Kent Plajları ve Tasarım Kriterlerinin Belirlenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.